

ZAKON O JEDINSTVENOM SISTEMU ZA MULTILATERALNE KOMPENZACIJE I CESIJE

"Sl. glasnik RS", br. 20/2014 i 33/2016

Član 1

Ovim zakonom uređuju se subjekti koji imaju obavezu da prijavljuju neosporene novčane obaveze, organizovanje Jedinog sistema za multilateralne kompenzacije i cesije, organizator sistema, ovlašćene organizacije, prijavljivanje neosporenih dospjelih novčanih obaveza, izuzeci od obaveze prijavljivanja, odgovornost učesnika, sprovođenje multilateralnih kompenzacija i cesija, izvještaj o izvršenim multilateralnim kompenzacijama i cesijama, knjigovodstveni tretman, dostupnost podataka, organizovanje javnih ponuda za prodaju potraživanja posredstvom sistema, naknade organizatora i nadzor.

Član 2

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

a) multilateralna kompenzacija je skup povezanih platnih transakcija između učesnika koji istovremeno izmiruju obaveze i naplaćuju potraživanja, a koje se realizuju na osnovu prijavljenih obaveza učesnika u skladu sa ovim zakonom,

b) multilateralna cesija je višestruko sukcesivno ustupanje određenog potraživanja između učesnika, pri čemu se obaveze učesnika koji su ustupili potraživanje gase, a predmetno potraživanje preuzima krajnji prijemnik,

v) period između datuma početka prijavljivanja obaveza i okončanja dodatne multilateralne kompenzacije naziva se kompenzacioni period i

g) neosporena novčana obaveza je obaveza prema drugom učesniku za koju ne postoje osnovani razlozi za osporavanje, pod čime se podrazumijevaju svi dokazi i druge činjenice na osnovu kojih bi se moglo razumno očekivati da bi se u eventualnom sudskom postupku ustanovilo nepostojanje obaveze.

Član 3

(1) Subjekti koji imaju obavezu da prijavljuju dospjele neosporene novčane obaveze (u daljem tekstu: učesnici) su subjekti uključeni u budžetski sistem Republike Srpske, privredna društva, banke,

osiguravajuća društva, mikrokreditne organizacije, agencije, sportska društva, preduzetnici, poljoprivredna gazdinstva i druga pravna lica koja obavljaju poslovanje posredstvom bankovnih računa.

(2) Registraciju i prijavu obaveza za poslovnog subjekta nad kojim je pokrenut stečajni ili likvidacioni postupak može izvršiti stečajni ili likvidacioni upravitelj u skladu sa zakonom.

(3) Odlukom o sprovođenju multilateralne kompenzacije i cesije (u daljem tekstu: Odluka), koju donosi Vlada Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada) za svaku multilateralnu kompenzaciju pojedinačno, detaljnije se uređuje prijavljivanje obaveza subjekata koji su uključeni u budžetski sistem Republike Srpske, kao i rokovi za sprovođenje obaveznih multilateralnih kompenzacija i cesija.

(4) Učesnici koji imaju dospelje neosporene obaveze u skladu sa Odlukom iz stava 3. ovog člana dužni su da se registruju u Jedinstveni sistem za multilateralne kompenzacije i cesije.

(5) Subjekti koji nemaju sjedište u Republici Srpskoj mogu se na dobrovoljnom osnovu registrovati u Jedinstveni sistem za multilateralne kompenzacije i cesije.

Član 4

Jedinstveni sistem za multilateralne kompenzacije i cesije (u daljem tekstu: Sistem) omogućava registraciju učesnika, prijavu neosporenih obaveza, sprovođenje multilateralne kompenzacije, prenos potraživanja (cesije), sprovođenje javnih aukcija za prodaju potraživanja i dostavljanje izvještaja o rezultatima multilateralne kompenzacije i cesije.

Član 5

Sistem vodi Banjalučka berza hartija od vrijednosti a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Organizator).

Član 6

(1) Organizator obezbjeđuje odgovarajući softver za prijavljivanje obaveza učesnika, sprovođenje multilateralnih kompenzacija i cesije, organizovanje aukcija za prodaju potraživanja i obavješćavanje učesnika, pokrivenost svih jedinica lokalne samouprave, odnosno odgovarajuću mrežu članova posredstvom koje će učesnici prijavljivati obaveze, kao i direktan pristup Sistemu za Ministarstvo.

(2) Mreža iz stava 1. ovog člana sastoji se od ovlašćenih organizacija za obavljanje poslova platnog prometa (u daljem tekstu: ovlašćene organizacije) u skladu sa zakonom kojim se uređuje unutrašnji platni promet u Republici Srpskoj, berzanskih posrednika i Agencije za posredničke, informatičke i finansijske usluge (u daljem tekstu: APIF).

(3) Organizator posebnim ugovorima uređuje odnose sa članovima Sistema.

Član 7

Radi sprovođenja multilateralne kompenzacije Organizator je ovlašćen da koristi podatke iz registra jedinstvenih poreskih identifikacionih brojeva Poreske uprave Republike Srpske, registra o djelatnostima poslovnih subjekata, jedinstvenog registra računa poslovnih subjekata, evidencije poljoprivrednih gazdinstava u Republici Srpskoj i drugih javnih registara.

Član 8

- (1) Učesnik prijavljuje sve dospjele neosporene novčane obaveze prema drugim učesnicima u skladu sa Odlukom iz člana 3. stav 3. ovog zakona.
- (2) Učesnik može prijaviti i ostale nedospjele obaveze prema drugim učesnicima.
- (3) Obaveze se prijavljuju posredstvom ovlaštene organizacije kod koje je učesnik odredio glavni račun ili kod berzanskog posrednika ili APIF-a.
- (4) Izuzetno od stava 3. ovog člana, obaveze koje su predmet multilateralne kompenzacije za učesnike koji su budžetski korisnici u sastavu Glavne knjige trezora prijavljuje Ministarstvo finansija (u daljem tekstu: Ministarstvo), a za učesnike koji su budžetski korisnici u sastavu knjige trezora jedinice lokalne samouprave obaveze prijavljuje jedinica lokalne samouprave.
- (5) Učesnik može posredstvom ovlaštene organizacije zatražiti direktan pristup Sistemu ili ovlastiti da u njegovo ime pristupa Sistemu poslovni subjekt registrovan za pružanje računovodstvenih usluga koji je sklopio ugovor sa Organizatorom.
- (6) Učesnik može unijeti u Sistem i obavezu koja još nije nastala (avans), uz obavezu da naznači u prijavi da je riječ o avansnom plaćanju obaveza.
- (7) Obaveze po osnovu javnih prihoda Republike Srpske i vanbudžetskih fondova i obaveze po osnovu javnih prihoda koji se dijele između Republike Srpske i jedinica lokalnih samouprava prijavljuju se Ministarstvu.

Član 9

Obaveze po osnovu ugovorenih zateznih kamata prijavljuju se samo ako je učesniku dostavljen obračun kamata zajedno sa obavještenjem o izvršenom knjižnom terećenju dužnika.

Član 10

Smatra se da je prijavom obaveze učesnik dao neopozivu saglasnost za njeno izmirenje posredstvom multilateralne kompenzacije ili cesije, prenos na novog povjerioca posredstvom multilateralne cesije ili realizovane prodaje potraživanja.

Član 11

- (1) Za učesnika kome je blokiran glavni račun obaveze prijavljuje ovlaštena organizacija kod koje se vodi račun.
- (2) Ovlaštena organizacija prijavljuje samo obaveze prema povjeriocu koji se nalazi na prvom mjestu za namirenje u njenom registru prinudne naplate.
- (3) Obaveze iz stava 2. ovog člana ne prijavljuju se ako povjerilac nije učesnik Sistema.
- (4) Ovlaštena organizacija može izvršiti naloge na novčanim sredstvima blokiranog učesnika ako prijavljene obaveze nisu kompenzovane, pri čemu je dužna da uskladi stanje prijave u Sistemu.

Član 12

(1) Učesnik ne prijavljuje obaveze:

a) za koje postoje osnovani razlozi za osporavanje, pod čime se podrazumijevaju svi dokazi i druge činjenice na osnovu kojih bi se moglo razumno očekivati da bi se u eventualnom sudskom postupku ustanovilo nepostojanje obaveze,

b) prema drugom učesniku čiji zbir nije veći od 300 KM i

v) za koje je ugovorena neprenosivost potraživanja, u skladu sa zakonom koji definiše obligacione odnose.

(2) Obaveze po kojima se vodi spor kod nadležnog suda učesnik prijavljuje u iznosu za koji smatra da je osnovan.

Član 13

(1) Za tačnost podataka koji se unose u prijave obaveza odgovara učesnik.

(2) Prijavljene obaveze učesnika ne mogu se osporavati nakon dobijanja konačnog izvještaja o obavljenoj multilateralnoj kompenzaciji, cesiji ili prodaji potraživanja.

Član 14

(1) Potraživanja nekog učesnika u Sistemu kreiraju se indirektno kroz prijave obaveza drugih učesnika.

(2) Učesnik koji smatra da neka neosporena dospjela obaveza nije prijavljena može, posredstvom Sistema, uputiti drugom učesniku zahtjev za prijavu, koji sadrži iznos, osnov i rok dospijeca obaveze.

(3) Zahtjeve iz stava 2. ovog člana mogu podnijeti učesnici koji imaju direktan pristup Sistemu.

(4) Zahtjev za prijavu obaveze ima status prijedloga, koji drugi učesnik može prihvatiti ili osporiti, uz navođenje razloga za osporavanje.

(5) Prihvatanjem prijedloga za prijavu dužnik kreira vlastitu obavezu prema predlagачu.

Član 15

(1) Organizator sprovodi obaveznu multilateralnu kompenzaciju dva puta godišnje, i to u aprilu i oktobru.

(2) Odlukom se detaljnije utvrđuju kalendar za realizaciju svake pojedinačne obavezne multilateralne kompenzacije, dodatni period za izvršavanje cesija i organizovanje aukcija za prodaju potraživanja, te dodatne multilateralne kompenzacije.

Član 16

(1) Osnovni princip za sprovođenje multilateralne kompenzacije jeste da omogući maksimiranje iznosa kompenzovanih obaveza i potraživanja.

(2) Ako učesnik ima obaveze po više osnova prema drugom učesniku, multilateralna kompenzacija sprovodi se tako da se prvo izmiruju najstarije obaveze.

(3) Stanja unesenih obaveza umanjuju se za iznose koji su uključeni u multilateralnu kompenzaciju.

Član 17

Organizator dostavlja svim učesnicima Preliminarni izvještaj o izvršenoj multilateralnoj kompenzaciji (u daljem tekstu: Preliminarni izvještaj) na adresu elektronske pošte iz prijave za registraciju, narednog dana od dana njenog sprovođenja.

Član 18

(1) Učesnik ima pravo da podnese zahtjev za ispravku netačno unesenih podataka najkasnije u roku od dva dana nakon dobijanja Preliminarnog izvještaja.

(2) Zahtjev za ispravku netačno unesenih podataka podnosi se u skladu sa procedurom prilikom prijavljivanja obaveza.

(3) Nakon izvršenih ispravki, Organizator dostavlja učesnicima Konačni izvještaj o izvršenoj multilateralnoj kompenzaciji.

(4) Učesnik je dužan da povjerioce prema kojima je izmirio obaveze kompenzacijom obavijesti o vrsti i broju dokumenata po kojima su te obaveze nastale u roku od 15 dana od dana prijema Konačnog izvještaja iz stava 4. ovog člana ako takvi podaci nisu već uključeni u prijavu.

(5) Konačni izvještaj o izvršenoj multilateralnoj kompenzaciji za blokiranog učesnika koji se nije registrovao u Sistem dostavlja ovlašćena organizacija.

Član 19

(1) Ako se nakon isteka roka iz člana 18. ovog zakona utvrdi da je obaveza greškom prijavljena ili da je već izmirena na drugi način, učesnik kojem je neosnovano odobreno potraživanje dužan je da vrati oštećenom učesniku iznos koji je uključen u multilateralnu kompenzaciju u roku od sedam dana od dana dostavljanja zahtjeva za povrat sredstava.

(2) Zahtjev za povrat sredstava podnosi se u roku od sedam dana od dana dobijanja Konačnog izvještaja.

(3) Zahtjev za povrat sredstava ne može se podnijeti ako je prilikom unosa naznačeno da se prijavljuje avansno plaćanje obaveza.

Član 20

(1) Potraživanja i obaveze učesnika koji su uključeni u Konačni izvještaj iz člana 18. ovog zakona prestaju danom sprovođenja multilateralne kompenzacije.

(2) Učesnici su dužni da u sopstvenim poslovnim knjigama umanje potraživanja i obaveze prema drugim učesnicima za iznose koji su uključeni u izvještaj iz člana 18. ovog zakona.

Član 21

(1) Nakon multilateralne kompenzacije učesnici mogu unositi obaveze radi zaključenja ciljanih dodatnih multilateralnih kompenzacija, prenositi potraživanja cesijama, multilateralnim cesijama ili prodajom potraživanja u javnim ponudama.

(2) Prenosi se realizuju na osnovu stanja nekompenzovanih obaveza nakon sprovođenja multilateralne kompenzacije, izvršenih naknadnih prenosa i ispravki koje su učinjene od učesnika.

Član 22

(1) Učesnik ima uvid u:

a) vlastita potraživanja koja su drugi učesnici prijavili kao neosporene obaveze i

b) informacije o potencijalnim cesijama ili višestrukim cesijama koje se mogu izvršiti da bi se vlastita potraživanja namirila preuzimanjem dužnikovih potraživanja na osnovu stanja unesenih obaveza.

(2) Organizator ne može druge podatke o učesniku dostavljati trećim licima i dužan je da ih čuva kao poslovnu tajnu.

Član 23

(1) Cesiju inicira učesnik koji namjerava da preuzme potraživanje drugog učesnika.

(2) Učesnik može inicirati i višestruke cesije, koje se realizuju kroz više sukcesivnih ustupanja određenog potraživanja između više učesnika.

(3) Kada Sistem istovremeno zaključi višestruke cesije, krajnji prijemnik potraživanja i dužnik dobijaju izvještaj o prenosu potraživanja, a ostali učesnici izvještaj o kompenzaciji vlastitih potraživanja i obaveza.

(4) Danom zaključenja cesije potraživanje se prenosi na novog povjerioca (krajnjeg prijemnika) u skladu sa elementima iz prijave dužnika, te prestaju obaveze i potraživanja za one učesnike koji su po osnovu ustupljenog potraživanja izmirili vlastite obaveze.

(5) Ukoliko je prilikom unosa obaveza dužnik priznao povjeriocu postojanje nekog sredstva obezbjeđenja plaćanja, tada prijemnik potraživanja može da prenese na sebe ta prava, u skladu sa propisima koji uređuju obligacione odnose, a sva pitanja u vezi sa prenosom dužnik i prijemnik potraživanja rješavaju međusobno.

(6) Sistem automatski usklađuje stanje obaveza učesnika po osnovu prenosa potraživanja, te obavještava učesnike o promjenama posredstvom dnevnih izvoda.

(7) Organizator donosi uputstvo kojim se uređuje prijava obaveza učesnika, zaključivanje ugovora sa ovlašćenim organizacijama, sprovođenje multilateralne kompenzacije, cesije i prodaja potraživanja, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 24

- (1) Učesnik može inicirati javnu ponudu (aukciju) za prodaju jednog ili više potraživanja prema drugim učesnicima.
- (2) Ponude za otkup dostavljaju učesnici posredstvom Sistema.
- (3) Učesnik koji prodaje potraživanja (ustupilac) može da prihvati ponudu za kupovinu u roku od 24 časa nakon isteka roka za dostavljanje ponuda.
- (4) Sistem sačinjava ugovor o prodaji potraživanja na osnovu elemenata iz prihvaćene ponude, te automatski prenosi potraživanja na novog povjerioca (prijemnika).
- (5) Danom zaključenja prodaje potraživanje se prenosi na prijemnika.
- (6) Prenosom osnovnog potraživanja prenose se i sporedna prava u iznosu koja su prijavljena prema povjeriocu, kao što su pravo na kamatu i ugovornu kaznu, u skladu sa zakonom koji reguliše obligacione odnose.
- (7) Prijemnik, ustupilac i dužnik dobijaju ugovor o prodaji potraživanja posredstvom dnevnih izvoda.

Član 25

- (1) Ugovor o prodaji potraživanja iz člana 24. ovog zakona sadrži:

- a) podatke o ugovornim stranama,
- b) podatke o potraživanju koje je predmet ugovora,
- v) iznos i način obračuna i isplate otkupljenog potraživanja ustupiocu,
- g) iznos, način obračuna i isplate naknade prijemniku,
- d) pravo prijemnika na kamatu i druge troškove koji mogu proisteći iz realizacije ugovora,
- đ) prava prijemnika u vezi sa regresom od ustupioca u slučaju nemogućnosti naplate potraživanja i
- e) datum zaključenja ugovora.

- (2) Ugovori o prodaji potraživanja jednog ustupioca zaključeni sa različitim prijemnicima, a koji imaju za predmet prodaju istog potraživanja, zabranjeni su i svaki takav naknadno zaključen ugovor ništavan je.

- (3) Organizator vodi registar ugovora o prodaji potraživanja.

- (4) Pravo na uvid u podatke o prodatim potraživanjima nekog ustupioca može zahtijevati učesnik koji namjerava da otkupi potraživanje od tog ustupioca.

Član 26

- (1) Ustupilac je odgovoran prijemniku za osnovanost i vrijednost potraživanja koja su predmet prodaje.

(2) Ustupilac garantuje prijemniku da su prodata potraživanja oslobođena zaloga, prigovora, tereta i ostalih prava trećih lica, odnosno da su po svim osnovima neosporena.

(3) U slučaju kada su prodata potraživanja na bilo koji način osporena od dužnika ili trećeg lica, prijemnik ima pravo na regres od ustupioca i u slučaju kada je prodaja potraživanja ugovorena bez regresa.

(4) Ako prijemnik aktivira regresno pravo, dužnik i prodavac postaju solidarni dužnici do nominalnog iznosa predmetnog potraživanja, a ustupilac samostalno odgovora za eventualna dodatna potraživanja po osnovu obračunatih zatezних kamata i troškova koji mogu nastati zbog prekoračenja rokova plaćanja.

(5) Kupac i prodavac mogu zaključiti okvirni ugovor kojim se detaljnije uređuje otkup potraživanja, te će se u tom slučaju smatrati da je ugovor koji je zaključen posredstvom Sistema, aneks okvirnog ugovora.

(6) Ugovor o prodaji potraživanja koji je zaključen posredstvom Sistema može se naknadno aneksirati ili raskinuti sporazumom ugovornih strana u skladu sa zakonom, o čemu se obavještava dužnik.

Član 27

(1) Organizator može sprovesti više kompenzacija na osnovu stanja obaveza u Sistemu u skladu sa rasporedom utvrđenim Odlukom iz člana 3. stav 3. ovog zakona.

(2) Učesnici su dužni da usklade svoje prijave ako je bilo promjena na prijavljenim obavezama u kompenzacionom periodu.

(3) Nakon završetka kompenzacionog perioda sve obaveze se automatski uklanjaju iz Sistema.

Član 28

(1) Učesnici mogu koristiti Sistem izvan kompenzacionog perioda za:

a) preuzimanje izvještaja o izvršenim kompenzacijama i prenosima potraživanja,

b) realizovanje kompenzacija i cesija sa drugim učesnicima nakon kompenzacionog perioda i

v) organizovanje javnih ponuda za prodaju potraživanja, ako dužnici verifikuju potraživanja prijavljivanjem vlastitih obaveza prema učesniku koji namjerava realizovati prodaju.

(2) Učesnik koji želi da koristi Sistem izvan kompenzacionog perioda dužan je da usklađuje stanja svojih obaveza.

Član 29

(1) Organizatoru nije dozvoljeno da naplaćuje učesnicima naknade za članstvo u Sistemu koje se odnose na obavezne multilateralne kompenzacije.

(2) Organizator i ovlašćena organizacija naplaćuju naknadu na realizovane kompenzacije, cesije i prodaje potraživanja u skladu sa cjenovnikom, na koji saglasnost daje Privredna komora Republike Srpske.

(3) Zahtjev za dobijanje saglasnosti na cjenovnik podnosi Organizator.

(4) Naknada se naplaćuje terećenjem glavnog računa učesnika ili posredstvom multilateralne kompenzacije.

(5) Naknada Organizatora naplaćuje se posredstvom ovlašćene organizacije.

Član 30

(1) Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i radom Organizatora vrši Ministarstvo.

(2) Nadzor ovlašćenih organizacija u vezi sa prijavljenim obavezama učesnika vrši institucija zadužena za nadzor nad poslovanjem banaka.

(3) Kontrolu prijavljivanja obaveza učesnika vrši Poreska uprava Republike Srpske.

Član 31

(1) Novčanom kaznom od 100 KM do 10.000 KM kazniće se za prekršaj poslovni učesnik iz člana 3. ovog zakona ako ovlašćenoj organizaciji ne prijavi obaveze u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu njega.

(2) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 10.000 KM kazniće se za prekršaj Organizator ako ne organizuje Sistem u skladu sa čl. 4, 6. i 7. ovog zakona i ako učesnicima ne dostavi izvještaj o sprovednoj kompenzaciji iz čl. 17. i 18. ovog zakona.

(3) Novčanom kaznom od 1.000 KM do 10.000 KM kazniće se za prekršaj ovlašćena organizacija ako prijavi obaveze učesnika suprotno članu 11. ovog zakona.

Član 32

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".